

УДК: 7.7,03

O'RTA OSIYO MILLIY QADRIYATLARINI RIVOJLANISHIDA TASVIRIY SAN'ATNING O'RNI

Yurdanidze Mehrali Xolisovich

Andijon davlat pedagogika instituti

"Tasviriy san'at va musiqa ta'limi" kafedrasi katta o'qituvchisi

yurdanidze78@gmail.com.

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolamda O'rta Osiyo va O'zbekistondagi tasviriy san'atning tutgan o'rni haqida malumot berilgan. Maqolada o'zbek xalqining qadimiy tasviriy, me'meriy san'atining va madaniyati haqida atroflicha fikr yuritiladi. Insoniyat madaniy rivojlanishida muhim o'choqlaridan hisoblanga O'rta Osiyo, uning ahamiyati va O'zbekiston hududida ham tasviriy san'at ijtimoiy hayotda muhim o'rin egallab kelmoqda, davr hamda inson tafakkuridagi nozik o'zgarishlarni o'zida aks ettiradi.

KALIT SO'ZLAR: O'zbekiston, badiiy, ganchkorlik, miniatyura, musavvir, nafis, ijodiy.

РОЛЬ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА В РАЗВИТИИ ЦЕНТРАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

АННОТАЦИЯ: В данной статье представлена информация о роли изобразительного искусства в Центральной Азии и Узбекистане. В статье рассматривается древнее изобразительное, архитектурное искусство и культура узбекского народа. Изобразительное искусство занимает важное место в общественной жизни Центральной Азии, ее значение и Узбекистана как одного из важных очагов культурного развития человечества, оно отражает тонкие изменения эпохи и человеческого мышления.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Узбекистан, художественный, резба по ганчу, искусства, миниатюра, художник, элегантный, творческий.

THE ROLE OF FINE ART IN THE DEVELOPMENT OF CENTRAL ASIAN NATIONAL VALUES

ANNOTATION: This article provides information about the place of fine arts in Central Asia and Uzbekistan. The article discusses in detail the ancient fine arts, architecture and culture

of the Uzbek people. Central Asia, considered one of the important centers of the cultural development of mankind, its importance and fine arts in Uzbekistan also occupy an important place in social life, reflecting the subtle changes of the era and human thinking.

KEYWORDS: Uzbekistan, artistic, carving, miniature, artist, elegant, creative.

KIRISH. Respublikamizda amalga oshirilayotgan inqilobiy o‘zgarishlar jamiyatimizni iqtisodiy, siyosiy, ma’naviy jihatdan jahonning eng rivojlangan mamlakatlari qatoridan o‘rin olishda o‘zining ijobiy natijalarini bermokda. Oliy Majlisning 1997 yil 29 avgust IX-sessiyasida qabul qilingan «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» muhim tarixiy, amaliy hujjat bo‘lib, ta’lim tizimini tubdan isloh qilish, uni dunyoviy ilg‘or, demokratik davlatlari darajasiga yetkazish va yosh kadrlarni yuksak ma’naviy, yuqori bilimlarga ega qilib tarbiyalashni maqsad qilib qo‘ydi.

Tarix xotirasi xalqning, jonajon o‘lkamizning, davlatimiz hududining xolis va haqqoniy tarixini tiklash milliy o‘zlikni yangilashni, ta’bir joiz bo‘lsa, milliy iftixorni tiklash va o‘stirish jarayonida g‘oyat muhim o‘rin tutadi. Tarix millatning haqiqiy tarbiyachisiga aylanib bormoqda. Buyuk ajdodlarimizning ishlari va jasoratlari tarixiy xotiramizni jonlantirib yangi fuqarolik ongini shakllantirmoqda. Axloqiy tarbiya va ibrat manbaiga aylanmoqda. Markaziy Osiyo tarixida siyosiy aql-idrok bilan ma’naviy jasoratni, diniy dunyoqarash bilan ma’naviy jasoratni, diniy dunyoqarash bilan qomusiy bilimdonlikni o‘zida mujassam etgan buyuk arboblarning ko‘p bo‘lgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI. Imom at Termiziy, Imom al Buxoriy, Hoja Bahovuddin Naqshbandiy, Xoja Ahmad Yassaviy, Al Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino, Amir Temur, Mirzo Ulug‘bek, Zahiriddin Muhammad Bobur va boshqa ko‘plab buyuk ajdodlarimiz milliy madaniyatimizning rivojlanishiga ulkan xissa qo‘shdilar, xalqimizning milliy iftixori bo‘lib qoldilar. Ularning nomlari, jahon sivilizatsiyasi taraqqiyotiga qo‘shgan buyuk xissalari hozirgi kunda butun dunyoga ma’lum. Madaniyat va san’at, uning rivojlanish jarayoni tarixini bilish o‘qish va o‘rganish – bu bizning kelajak dunyoviy tafakkurimizning qay darajada bo‘lishligini belgilab beradi.

Milliy qadriyatlarni dunyo miqyosida tanitishda amaliy bezak san’atining ganchkorlik san’ai oziga xos o‘rin egallaydi.

Ganchkorlik qadimiy san’at turlaridan biri bo‘lib, o‘z aksi husn jamolini dunyo me’morchiligida, shu jumladan O‘rta Osiyo, Eron, Turkiya, Arabiston, Afg‘oniston va boshqa Sharq mamlakatlari me’morchiligida namoyon etib kelmoqda. Ayniqsa, O‘rta Osiyoda yaratilgan asarlar o‘ziga xos badiiyligi kompozitsiyasi va ishlanish uslubi bilan farq qiladi. Hozirgi kunda ganch serquyosh O‘zbekistonimizda ardoqlanib, avaylab muhofaza qilinayotgan ko‘pgina yodgorlik obidalariga ko‘rkamlik, go‘zallik baxsh etib turibdi. U Samarqand, Buxoro, Toshkent, Qo‘qon, Marg‘ilon, Xiva, Shahrisabz va boshqa shaharlardagi tarixiy obidalarni kurish va bezatishda ishlatilgan.

Ganch qorishmasi yangiligida oson kesiladi, undan xohlagancha shakllarni o‘yish, yasash mumkin, lekin u qotgandan so‘ng qattiq toshga o‘xshab qoladi. Ustalarimiz uning bu ajoyib xususiyatidan qadimdan foydalanib kelganlar. Shu tariqa hozirgacha bu hunar avloddan avlodga o‘tib tarixiy an‘ana sifatida rivojlanib boryapti. Ganchkorlik san’atimiz faxri, beqiyos va bebaho xazina. Hech shubhasizki, uni chuqur o‘rganish ilmiy va amaliy ahamiyatga egadir.

Ganch o‘ymakorligi san’ati asrlar davomida o‘ziga xos uslub bilan rivojlanib keldi. Bu san’atning eng qadimgi, o‘rta asrlardagi va XX asrdagi rivojlanishini ko‘zdan kechirib, o‘rganib chiqsak bu davrlardagi ganch o‘ymakorligi birbiridan mutlaqo farq qiladi. Qadimgi ganch o‘ymakorligi hajmiy bo‘lib, realistik tasvirlar asosida ishlangan. Ularda ko‘pincha odamlar, hayvonlar, qushlar tasviri ishlatilgan. Eramizning birinchi asrlaridayoq kishilar ganchni ajoyib xususiyatga ega ekanligini bilib, qal’alar, karvonsaroy va boshqa joylarni bezay boshlaganlar. Bo‘lib o‘tgan janglar oqibatida ular vayronaga aylanib, faqat qoldiqlari saqlanib qolgan.

III asrda Tuproq qal’aning serhasham saroy mehmonxonalari o‘yma ganch bilan bezatilgan. Varaxsha shaqarchasida juda katta ahamiyatga ega bo‘lgan va eramizdan avvalgi III—IV asrlarda ishlangan ganch o‘ymakorligi namunasi topilgan. Unda o‘simliksimon naqshlar, palmetta, geometrik shaklli naqshlar ganchdan ishlangan. Ayniqsa gorelefli ishlangan baliq tasvirida o‘yilgan ganch namunasini ko‘rsatish mumkin.

Varaxshadagi topilmalardan VII—VIII asrlardagi Buxoro saroyi qoldiqlaridan namunalar topilgan. Bu topilmalarda qushlar, hayvonlar, baliqlarni, o‘simliksimon va geometrik shakllarning o‘yma namunalarini ko‘rish mumkin. O‘rta Osiyoni arablar bosib olgandan keyin islom dini hukmron bo‘lib qoldi, u tirik mavjudotni tasvirlashni ta’qiqladi. Buni O‘rta Osiyodagi arxitektura yodgorliklaridan ko‘rish mumkin. Xususan VII—VIII asrlardagi hukmdorlarning Varaxshadagi saroylarida bu san’atning xilma-xil namunalari saqlangan.

Buxorodagi Ismoil Somoniylar maqbarasida ganch o‘ymakorligi namunalarida to‘lqinsimon ishlangan naqshlar topilgan. Unda o‘simliksimon naqshning islami turi ko‘p ishlatilgan.

X—XI asrlarda naqqoshlik, yog‘och, tosh va ganch o‘ymakorligi yanada rivojlandi. Murakkab abstrakt tasvirni aks ettiradigan naqshlar paydo bo‘ldi. Ganch o‘ymakorligi ishlari uying ichki va namgarchilik tegmaydigan tashqi qismiga ham qo‘llanilgan. Har xil geometrik shaklli qilib g‘isht terish rivojlangan. Afrosiyobda arxeologik qazishmalar natijasida X—XI asrlarda ishlangan saroylarning qoldiqlari topilgan. Ayniqsa izora (pachel) ganchi topilgan bo‘lib, unda geometrik va o‘simliksimon naqshning chuqur o‘ymalari ishlatilgan. O‘yma chuqurligi 2—3 sm.gacha borgan, naqsh qoramtir soya hisobiga aniq oppoq bo‘lib ko‘rinib turibdi. Ganch devorga qalin qilib suvalgan, naqsh tasviri devorning sirtiga to‘ppa-to‘g‘ri chizilib o‘yilgak. O‘sha davr ustalari axtadan (ulgudan) foydalanmaganlar. Binolarning tashqi qismiga esa quyma asosida ganch ishlari bajarilgan.

XIII asrda ganchkorlik san‘ati yanada yuksaldi. Bunga Afrosiyobda topilgan ajoyib ganch o‘ymakorligi ishlari misol bo‘la oladi. XIV—XVIII asrlarda ham binolarning ichki tomonlarini bezatishda ganchkorlik san‘atidan foydalanilgan. Bu davrlarda yangiyangi naqshlar yaratildi. Binolarda ganch o‘ymakorligi, uzviy bog‘langan koshinlar va toshdan yasalgan bezaklar keng ishlatila boshlandi. Koshin va toshdan o‘yilgan bezaklardan foydalanish natijasida ganchkorlik asta-sekin minoralarning ichki qismiga qo‘llaniladigan bo‘ldi. Uning tashqari qismida esa juda kam qo‘llanildi. Ganch o‘ymakorligida mashhur bo‘lgan XVIII asr ustasi Usta Mulla Obid, uning farzandi Muhammad Muso otasining kasbini qunt bilan egallab, o‘sha vaqtda xalqqa tanilganlardan. Muqammad Muso o‘g‘illari Madusmon, Isoxon va Yusufalilar ganchkorlikda bir qancha vaqt ishlashgan, g‘isht terishda ham obro‘ qozonishgan.

MUHOKAMA VA NATIJA. Ganchkorlikning gullab yashnagan davri XVIII asrning oxiri—XIX asrning boshlari bo‘ldi. Uning uslublari, texnikasi ancha murakkablashdi. Ganch o‘ymakorligining barcha turlari rivojlandi. Qurilgan binolarda xalq ustalari yorqin jilvali bo‘yoqlar bilan ganchga jilo berdilar. Bezaklarning hamma turlariga xos aniq kompozitsion qonunlar ishlab chiqildi. Toshkent, Samarqand, Buxoro, Farg‘ona vodiysi va Xivada o‘ziga xos mustaqil maktablar vujudga keldi. Ganch o‘ymakorligi texnikasi kishini qoyil qoldiradigan darajada o‘sdi. Buxoro bezaklari mayin, gullari juda ham nafis, Marg‘ilonning guldor bezaklari yaxlit ko‘rinishga ega. Toshkentniki esa qat‘iy va aniq ritm asosida tuzilgan, Xivaning dinamik o‘yma naqshlari o‘ziga xos spiralsimonligi bilan farqlanadi, XIX asrning boshlarida buyuk ganch o‘ymakorlaridan Abdurahim hayotov, Usta Murod, Usta Fuzayl, Usta Nosir, Usta Hayot Nosirov, Usta Xoji Xofiz, Usta Nasrulloboy, Usta Abdujalil, Usta Azim, Usta Omonullo, Usta Qofir, Usta Ibrohim, Usta Sari, Usta Abdufattoh va boshqalar faoliyat ko‘rsatdilar. Asr boshlaridagi ishlarda esa o‘yma relefli juda mayin uslub texnikasi paydo bo‘ldi. Rangli ganchlar, bo‘yoqlar, naqsh va tasvirlar qo‘llaniladigan bo‘ldi. Boylar, amaldorlar, xonlar o‘zlariga

saroylar, bog‘lar va qasrlar qurdirib, ularni o‘yma ganch bilan bezattirdilar. XX asrning boshlarida diplomat amaldor A.Polovsev Toshkentda yashardi. U Turkiston arxeologiyasi havaskorlari to‘garagiga a‘zo bo‘lib, sharq madaniyatiga juda qiziqar edi. Shuning uchun u o‘ziga yevropacha uy qurdirdi. Bino baland ayvon, mehmonxona, yotoqxona va boshqa xonalardan iborat edi. A. Polovg‘ev o‘zbek xalqi san‘atini yaxshi biladigan etnograf M.S.Andreevni bezak ishlariga boshliq qilib tayinlaydi. U o‘zbek xalqi san‘ati namunalarini yig‘ib, ularni o‘rganishga hayotini baxshida etgan ajoyib etnograf olim edi. Bu binoni bezashga Toshkentdan tashqari Qo‘qon, Buxoro, Farg‘ona va boshqa shaharlardan ganch o‘ymakorlar, yog‘och o‘ymakorlari va naqqoshlar taklif qilindi. Shular jumlasidan Usta Shirin Murodov, Usta Arslonqul Nazarov, Usta Usmon Ikromov, Toshpo‘lat Arslonquyuv va boshqa ganch o‘ymakorlar ham bor edi. M.S.Andreev ganchkorlik ishlarini ustalarga taqsimlab berdi, chunonchi "Toshkent ustalariga mehmonxonaning sharqiy va shimoliy devorlari, tokcha, g‘arbiy va janubiy devorlarni bezatish Buxoro ustalariga topshirildi. 1902— 1903 yillarda yevropacha qurilgan uy o‘zbek milliy bezagida pardozi qilindi. Binoning ayvon, katta zali va yotoqxonasi juda jim-jimador qilib bezatilgan. Ayniqsa, Toshkent ganchkorlarining ishlari o‘ziga xos harakterda bo‘lib, o‘yma naqsh kompozitsiyasida katta shoh barg va to‘p barglar yirik jim-jimador qilib bezatilgan. Bu yerda pardozning hamma turlari qo‘llanilgan. Devorlarga o‘yilgan ganch o‘ymakor namoyonlar vertikal hamda gorizontal joylashtirilgan, atrrifi geometrik, mayda ensiz zanjira, islami hoshiya naqshlar bilan bezatilgan. Namoyonlar xuddi yuqoriga qarab o‘sayotgan tabiat o‘simliklarini eslatadi. Pardoz turlari xonaga tushayotgan yorug‘lik hisobiga juda o‘rinli tanlangan. Derazadan tushgan yorug‘lik o‘ymani yanada badiiylashtirgan. Namoyonga nazar tashlab turgan kishi xoh uzoqdan, xoh yaqindan qaramasin, u o‘ziga xos jozibaga ega ekanligini ko‘radi. Albatta, ustalar bularni avvaldan hisobga olganlar. Namoyonlar xuddi go‘zal tabiat manzarasining nafis tasvirini eslatadi. Uyma ganch zaminlari ajoyib ranglarda berilgan. Bu bino XX asrning boshlaridagi eng ko‘zga ko‘ringan arxitektura yodgorligi bo‘lib qoldi.

1913—1914 yillarda Buxoroda amir Aqadxon tomonidan Sitorai Mohi-Xosa qurildi. U ganch o‘ymakorligi bilan bezatildi. Ayniqsa oq uy mehmonxona) o‘sha davrdagi ganch o‘ymakorligining ajoyib namunasi desa bo‘ladi. Bunda oyna zamiida ganch o‘ymakorligi bajarilgan. U o‘zining nozikligi, jim-jimador qilib bezatilishi bilan ajralib turadi. Mazkur saroyning bezak ishlarini Usta Shirin bajargan. U o‘sha davrda eng ko‘zga ko‘ringan ganchkor ustalardan edi.

1918 yili Turkiston jumhuriyatida «hunarmandlar bo‘limi» tashkil etildi. Bu bo‘limning maqsadi hunarmadchilik bo‘yicha izlanishlar olib borish, iqtisodiy statistik ma‘lumotlarni qayta ishlab chiqish, ishlab chiqarishga tarqatish, maktablar tashkil qilish, o‘quv ustaxonalarini tashkil etish, muzeylar, hunarmandlar birlashmasi (arteli) tashkil etish, qo‘lda ishlangan ishlarga mablag‘ ajratish va boshqalar.

1918—1920 yillarda hunarmandlar komiteti Toshkentda o‘lkashunoslik hunarmandlar tashkiloti, o‘quv namunaviy ustaxonalar va hunarmandlik ishlari bo‘yicha muzey tashkil etdi. O‘quv namunaviy ustaxonasida xalq amaliy san‘ati turlari duradgorlik, gilam to‘qish, gazlama to‘qish, kulolchilik, charm ishlash, naqqoshlik, ganchkorlik va hokazolar bo‘yicha instruktor tayyorlash kerak edi. Muzeyni tashkil qilishdan maqsad eng yaxshi hunarmandchilik ishlarini sotib olib yig‘ish va saqlash edi. 1918 yilda Samarqandda 25 aprel 1919 yil Butunittifoq badiiy maktabi tashkil etildi. 25 aprel 1919 yil Butunittifoq Markaziy Ijroiya qumitasi «hunarmandchilik ishlab chiqarishini rivojlantirishga doir tegishli choralar ko‘rish» haqida dekret qabul qildi. Bu dekretida hunarmandchilik buyumlarini bimalol yasab sotishga ruxsat etiladi. Moskvada 1923 yilda Butun ittifoq qishloq xo‘jalik ko‘rgazmasining Turkiston pavilonida ganch o‘ymakorlar, naqqoshlar, yog‘och o‘ymakor ustalar ajoyib ishlari bilan qatnashib ko‘pchilikka manzur bo‘ldilar.

1925 yili «O‘zpromsoyuz» tashkil etildi. Uning maqsadi tashkil etilgan hunarmandchilik artellariga rahbarlik qilish va yangi artellar ochish edi. 1930 yilda Samarqandda hunarmandchilik ishlab chiqarish texnikumi ochilib u yerda xalq amaliy san‘ati turlari bo‘yicha ko‘pgina ganch o‘ymakor ustalar, naqqoshlar, kulollar va boshqa ustalar yetishib chiqdi. O‘zbekiston hunarmandlari o‘z ishlari bilan 1925 yilda Parijda keyin Leypg‘igda, 1927 yilda jahon bo‘yicha, 1937 yilda Parijda «San‘at va texnika qozirgi kunda» degan ko‘rgazmalarda ikkita «Gran pri», ikkita kumush medal va bitta oltin medal bilan mukofotlandilar. Bu Sovet hukumatining o‘sha vaqtda xalq amaliy san‘atiga bo‘lgan katta g‘amxo‘rligi edi. 1939 yilda Nyu-Yorkda «Mir budushhego» ko‘rgazmalariga ham O‘zbekiston xalq amaliy san‘ati ustalari qatnashib diplom oldilar. Ganchkor ustalar arxitektura yodgorliklarini; murakkab muqarnaslarni, nozik ganch o‘yma ishlarini qayta tikladilar. Ular Minorai Kalon (XII asr), Magoki Attor machitini, (XII asr), XVII asrda qurilgan Sherdor, XVII asrda qurilgan Abdulazizxon madrasasini va shunga o‘xshash arxitektura yodgorliklariga qayta hayot baxshida etdilar. Bu murakkab ishlarda jumhuriyatimizdagi ganchkor ustalar o‘z kuchi, quvvati va bilimini ayamadi. O‘lar

buxorolik ganch o‘ymakorlar — Usta Shirin Murodov, Shoir Ibodov, Abdurahim Hayotov, Samarqandlik Rashid Jalilov, Shamsiddin Qofurov, Abdurashid Jalilov, Akrom Umarov, Mirhomid Yunusov, Abdurayim Shermuhamedov, Toshkentlik Arslonqul Nazarov, Toshpo‘lat Arslonqulov, Mahmud Usmonov, O‘smon Ikromov, Xivalik Odamboy Yoqubov, Odamboy Bobojonov, Abdulla Boltaev, Ro‘zimat Masharipov, Namanganlik Usta Madalixon Xusanov, Usta Akbarov; Qo‘qonliklardan — Usta Saidaxmad Mahmudov, Muhammadjon Qosimov va boshqa ko‘pgina kamtarin ganch o‘ymakorlar o‘z kuch va g‘ayratlarini ayamadilar.

San‘at turlari asrlar, yillar davomida bir tekisda taraqqiy etmaganligini ko‘rish mumkin. 50 yillarda «ortiqcha hashamga» qarshi kurash boshlangan. Binokorlikda xalq amaliy san‘ati sig‘ishmaydi, degan kishilar topildi. Ular binoga nima ko‘rk, hasham, estetik zavq uyg‘otsa shular ortiqcha deb topildi. Natijada binolar hech qanday bezaksiz to‘rtburchak qilib qurila boshlandi. Ganch o‘ymakor ustalar o‘z kasblarini tashlab boshqa sohalarga o‘tib ketishdi. O‘sha kezlarda Usta ganchkor Mahmud Usmonov o‘z kasbini tashlamasdan Lenin va N. Ostrovskiy nomli o‘quvchilar saroyida ganch o‘ymakorligi to‘garagini davom ettirdi. 1953 yili Mahmud Usmonov iltimosi bilan Toshkent shahridagi P.Benkov nomli jumhuriyat badiiy o‘quv yurti qoshida xalq amaliy san‘atining bir necha bo‘limlari, shu jumladan ganch o‘ymakorligi bo‘limi ham ochildi. Bu o‘quv yurtiga Davlat mukofoti laureatlari Usta Shirin Murodov, Usta Toshpo‘lat Arslonqulov va Mahmud Usmonovlar o‘ymakorlik sirlarini yoshlarga o‘rgatdilar. 1957 yili Usta Mahmud Usmonov qirqqa yaqin shogirdlari bilan Buxorodagi Sitorai Mohixosa saroyidagi ganch o‘ymakorlik ishlarini qayta tikladi. 1961 yili A.Navoiy nomidagi katta Akademik opera va balet teatrining ganch o‘ymakorligi bezaklari qayta tiklandi.

O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, barcha sohalarda bo‘lganidek amaliy san‘atga, shu jumladan ganch o‘ymakorligini ham rivojlantirishga katta e‘tibor bilan qaralmoqda. Muqaddas qadamjolarimiz hisoblangan Imom Buxoriy majmuasi, Imom Moturudiy majmuasi, Iso at-Termiziy va Al-Hakim at-Termiziy majmualarida ganch o‘ymakorligining qadimgi va hozirgi usullaridan foydalanilayotganligi ham buning yorqin isbotidir.

Ganch o‘ymakorligi asarlari nafaqat moddiy madaniyat shu bilan birga ma‘naviy madaniyat va qadriyatdir. Muqaddas qadamjolarimizga borar ekanmiz, u yerda ma‘naviy – ruhiy quvvat olamiz. Ajdodlarimiz uchun qurilgan majmualar bilan faxrlanamiz, ularga munosib voris bo‘lishga harakat qilamiz. U yerdagi amaliy bezak san‘atlari zavqlantiradi, estetik olamimizni boyitadi. U yerda inson ko‘rganlari, bilganlari, his qilganlari kishi ongiga, ichki dunyosiga, his-tuyg‘usiga ta’sir etib, ular ongini boyitadi, ahloq – odobini ezgulik sari yetaklaydi. Ko‘zi bilan ko‘rganlari uni go‘zallik sirlaridan bahramand qilsa, qalbi bilan his qilganlari uni iymonini qo‘zg‘atib, e‘tiqodini baquvvat qiladi va insonlarni o‘z oldiga ezgu maqsadlarni qo‘yib ularni amalga oshirish uchun intilishga, harakat qilishga undaydi. Shuningdek ganch o‘ymakorligi amaliy san‘at sifatida inson ma‘naviyati va madaniyatida samarali xizmat qiladi. Insonning botiniy va zohiriy olamiga ezgulikka, go‘zallikka intilish,

ahloq-odobli, did-farosatli bo‘lishga hamda jismoniy va aqliy barkamol bo‘lishi uchun moddiy, ma‘naviy, estetik ozuqa bo‘ladi. Yoshlarni mehnatsevar, tirishqoq, qobiliyatli qilib tarbiyalashda muhim omil bo‘lib hisoblanadi.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, hayotiy bilish, biz qaysi asrda yashayotganimizni anglash – bu hammamizning burchimiz. Real voqeylikdan uzoqlashgan odam hech qachon o‘z maqsadlariga erisha olmaydi. Inson shu zamin, mana shu tuproq bilan bog‘liq bo‘lishi kerak, u shu tuproqni ko‘ziga surib, uning ertangi kunini yanada obod qilishga harakat qilib yashashi zarur.”

Xozirda eng muhim masalalardan biri o‘rib kelayotgan yosh avlod ma‘naviyatini san‘atga bo‘lgan qiziqishlarini shakllantirish va komol toptirishdir, shuning uchun ham men hozirgi kunda jadallik bilan rivojlanib kelayotgan, va shu bilan birga o‘zida an‘analarimizni saqlab qolgan ganch o‘ymakorligi san‘atini yoshlarni mustaqil fikrlashga, sabr toqatli bo‘lishga va vatanimiz urf odatlarini yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Bu esa yoshlarimiz qalbida vatanimizga bo‘lgan mehr muhabbatni yanada oshiradi.

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. T., “O‘zbekiston”, 1992.
2. Azimov I. O‘zbekiston naqshu-nigoralari. –T. G‘.G‘ulom nomidagi adabiyot va san‘at nashriyoti. 1987. -132 b.
3. Axmedov M. Yog‘och o‘ymakorligi. -T.: “Iqtisod-Moliya”, 2007.
4. Abduqodirov A. “Obidalar jilvasi”. – T., “O‘zbekiston” 1972 yil 64-b
5. Bulatov S.S., P.P. Shabaratov . M.A. Rasulov. “Naqqoshlik” “Iqtisod--Moliya” – 2010.
6. Bulatov S.S., P.P. Shabaratov N. A. Mansurov. “Naqqoshlik” “Fan va texnologiya” – 2010. (uslubiy qo‘llanma).
7. www.ziyonet.uz
8. www.tdpu.uz